

приємств Київської області, відповідно до запропонованої методики. В результаті встановлено, що основні виробничі фонди використовуються недостатньо, тобто має місце їх дефіцит, матеріальні витрати, ресурс праці та площі сільськогосподарських угідь – умовно надмірно, тому на ці ресурси не отримується належна віддача. Щодо трудових ресурсів, то від'ємне значення показників свідчить про те, що більша частина працівників працює в економічно слабких, менш платоспроможних підприємствах. Одержані результати можуть бути використані в процесі управління виробництвом на цих підприємствах з метою підвищення ефективності використання досліджуваних ресурсів.

За запропованою методикою визначено рівні якості менеджменту та доведено, що підприємства з високою якістю менеджменту мають вищі результативні показники. Отже, стає очевидним, що стан економіки підприємств залежить не лише від наявності ресурсів, а й значною мірою від якості управління ними.

Загалом, ефективність використання виробничого потенціалу є комплексним відображенням кінцевих результатів діяльності підприємств за визначений період часу, підвищення якої важливо для забезпечення розвитку як безпосередньо виробничого потенціалу, так і підприємства в цілому.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В.Г. Оцінка різних способів визначення виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств і регіонів / В. Андрійчук // Економіка Радянської України. – 1989. – №6. – С.32 – 39.
2. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства / І. З. Должанський, О. О. Загорна, О. О. Удалих. – Київ: Центр навч. літ., 2006. – 362 с.
3. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка / О. С. Федонін, І. М. Репіна: Навч. Посібник – К.: КНЕУ, 2004. – С.316
4. Касьянова Н. В. Потенціал підприємства: формування та використання / Н. В. Касьянова, Д. В. Солоха, В. В. Морєва. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 248 с.
5. Гражданінова, М. Оцінка аллокативної і технічної ефективності сільськогосподарського виробництва / М. Гражданінова, Ц. Лерман // Зап. економіки. – 2005. – № 6.
6. Бачевський Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства / Бачевський Б. Є., Заблудська І.В., Решетняк О.О.; навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
7. Березін О.В. Економічний потенціал аграрних підприємств: механізми формування та розвитку: монографія / Березін О.В., Плотник О.Д. – Полтава: Інтер Графіка, 2012. – 221 с.

УДК 378

Л.М. ГАНУЦЯК–ЕФІМЕНКО,

д.е.н, доц., зав кафедри підприємництва

Основні напрями інноваційного розвитку підприємництва в Україні

В статті проаналізовано суперечності та тенденції інноваційного розвитку підприємництва в Україні, визначено опорні точки переходу України на інноваційну модель розвитку.

Ключові слова: інноваційне підприємництво, інноваційні процеси, підприємництво, інноваційна діяльність, інновації, фінансування інноваційної діяльності.

Л.М. ГАНУЦЯК–ЕФІМЕНКО,

д.э.н, доц., зав кафедри підприємництва

Основные направления инновационного развития предпринимательства в Украине

В статье проанализированы противоречия и тенденции инновационного развития предпринимательства в Украине, определены опорные точки перехода Украины на инновационную модель развития.

Ключевые слова: инновационное предпринимательство, инновационные процессы, предпринимательство, инновационная деятельность, инновации, финансирование инновационной деятельности.

L. GANUSCHAK–EFIMENKO,

Doctor of Economic Sciences

Basic directions of innovative development of enterprise are in Ukraine

In the article contradictions and innovative progress of enterprise trends are analysed in Ukraine, supporting transit of Ukraine points are certain on the innovative model of development.

Keywords: innovative enterprise, innovative processes, enterprise, innovative activity, innovations, financing of innovative activity.

Постановка проблеми. Інноваційні процеси в національній економіці за останні роки не набули вагомих масштабів, кількість підприємств, що впроваджують інновації, з кожним роком зменшується і на сьогодні становить 12–14%, що в 3–4 рази менше, ніж в розвинених економіках. Наукоємність промислового виробництва на порядок нижче від світового рівня і знаходиться на рівні 0,3% [5]. При цьому, майже третина коштів, що витрачаються на інноваційну ді-

яльність, припадає на оновлення і придбання матеріально-технічного забезпечення, в той час як на придбання прав на нову інтелектуальну власність або на проведення НДДКР витрати на порядок менші. Майже половина інноваційних підприємств реально не фінансують проведення в інтересах свого виробництва наукових досліджень.

Невирішені частини проблеми Таке становище обумовлене відсутністю дієвої державної системи стимулювання інно-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ваційної діяльності, стабільного нормативно-правового забезпечення та фінансування.

Метою статті є обґрунтування сучасних тенденцій інноваційного розвитку підприємництва в Україні

Виклад основного матеріалу. За результатами статистичних досліджень, у 2015 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1609 підприємств, або 16,1% всіх обстежених промислових підприємств. На інновації підприємства витратили 7,7 млрд. грн., у т. ч. на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 5,1 млрд. грн. (або 66,5% від загального обсягу інноваційних витрат), на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 1,7 млрд. грн. (22,8%), на придбання інших зовнішніх знань (придбання нових технологій) – 47,2 млн. грн. (0,6%), інші витрати становили 0,8 млрд. грн. (10,1%) [5].

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств – 6540,3 млн. грн.

Обсяг коштів державного і місцевих бюджетів становив 349,8 млн. грн., вітчизняних та іноземних інвесторів – 146,9 млн. грн., кредити – 561,1 млн. грн. [5].

Впровадження інновацій у 2015 р. здійснювали три чверті інноваційно активних промислових підприємств (1208). Упроваджували інноваційні види продукції 600 підприємств, кількість таких видів становила 3661 найменування, з них 1314 – це машини, устаткування, апарати, прилади. Нові технологічні процеси запровадили 614 підприємств. Кількість процесів становила 1743, з них маловідходних, ресурсозберігаючих – 447 [5].

Результати досліджень доводять, що у 2015 р. 905 підприємств реалізували інноваційну продукцію на 25,7 млрд. грн., або 2,5% загального обсягу реалізованої промислової продукції. Реалізацію продукції за межі України здійснювали 295 підприємств, її обсяг становив 7,5 млрд. грн.

Таблиця 1. Впровадження інновацій на промислових підприємствах (од), розраховано автором на основі [5]

	2015
Впроваджено:	
кількість найменувань інноваційних видів продукції	3661
з них машин, устаткування, приладів, апаратів тощо	1314
кількість нових технологічних процесів	1743
з них маловідходних, ресурсозберігаючих	447
Придбано нових технологій	543

Таблиця 2. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2015 р. за регіонами, розраховано автором за [5]

	Кількість інноваційно активних підприємств		Обсяг реалізованої інноваційної продукції	
	усього, од.	у % до загальної кількості промислових підприємств	усього, млн. грн.	у % до загального обсягу реалізованої промислової продукції
Україна	1609	16,1	25669,0	2,5
Вінницька	46	14,2	664,1	2,3
Волинська	30	10,8	316,6	2,5
Дніпропетровська	109	13,4	1563,1	0,7
Донецька ¹	45	14,6	1018,0	1,7
Житомирська	48	12,5	255,2	1,4
Закарпатська	16	6,0	837,6	8,4
Запорізька	108	22,9	1530,0	1,7
Івано-Франківська	99	22,8	883,2	3,8
Київська	66	11,6	897,4	2,2
Кіровоградська	49	17,3	504,4	2,9
Луганська ¹	16	12,2	38,0	0,2
Львівська	129	16,4	731,9	2,1
Миколаївська	67	19,9	363,8	1,5
Одеська	67	16,8	698,7	2,4
Полтавська	33	8,0	6519,5	8,9
Рівненська	45	14,9	134,6	0,8
Сумська	46	17,6	2610,7	10,4
Тернопільська	36	14,9	133,4	1,7
Харківська	191	22,4	2609,8	3,8
Херсонська	54	24,2	657,8	5,4
Хмельницька	38	11,0	162,8	0,9
Черкаська	37	10,6	556,3	1,6
Чернівецька	34	15,6	81,7	2,0
Чернігівська	32	13,1	151,7	1,0
м. Київ	168	21,7	1748,6	2,0

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зони проведення антитерористичної операції.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Майже кожне четверте підприємство реалізовувало продукцію, що була новою для ринку. Обсяг такої продукції становив 7,1 млрд. грн., майже її половину (40%) 85 підприємств поставили на експорт. Значна кількість підприємств (787) реалізовувала продукцію, яка була новою виключно для них. Її обсяг становив 18,6 млрд. грн., чверть якої (25,6%) 238 підприємств реалізували за межі України [5].

У 2014 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1715 підприємств, або 16,8% обстежених промислових підприємств (у 2013 р. – 1758 підприємств, або 17,4%).

На технологічні інновації підприємства витратили 9,6 млрд. грн. (11,5 млрд. грн. у 2013 р.). Частка коштів на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення скоротилася до 58%, проте на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки зросла до 17,1% (відповідно 13,7% і 3,4%); як і в попередні роки досить незначна частка коштів (0,9%) витрачається на придбання інших зовнішніх знань (придбання нових технологій) [5].

Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємств – 72,9% загального обсягу витрат (проти 63,9% у 2013 р.), фінансова

підтримка держави – 1,9% (2,2%), кошти вітчизняних та іноземних інвесторів – 1,3% і 13,1% відповідно (1,3% і 8,7%); частка кредитів значно скоротилася і склала 6,6% (21,0%).

Впровадженням інновацій у 2014 р. займалися 1312 підприємств (77% від загальної кількості інноваційно активних). Впроваджували інноваційні види продукції 683 підприємства, кількість таких видів становила 3138 найменувань, з них 809 – машини, устаткування, апарати, прилади. Нові технологічні процеси у звітному періоді запровадили 557 підприємств; кількість процесів склала 1576, у т. ч. маловідходних, ресурсозберігаючих – 502 [5].

Результати досліджень свідчать, що у 2014 р. 1031 підприємство реалізувало інноваційної продукції на 35,9 млрд. грн., або 3,3% загального обсягу реалізованої промислової продукції (у 2013 р. відповідно 36,2 млрд. грн. та 3,3%). Реалізацію продукції за межі України здійснювали 344 підприємства, її обсяг якої склав 44,7% від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції, в т. ч. в країни СНД – 25,3% [5].

Майже кожне четверте підприємство реалізовувало продукцію, що була новою для ринку. Обсяг такої продукції склав 12,4 млрд. грн., більш ніж половину якої (53,0%) 102 під-

Таблиця 3. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2014 р. за регіонами, розраховано автором на основі [5]

	Кількість інноваційно активних підприємств		Частка інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %		Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн. грн.		Частка реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції, %	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Україна	1758	1715	17,4	16,8	36157,7	35891,6	3,3	3,3
Автономна Республіка Крим	54	50	16,7	15,2	519,0	721,1	2,3	3,3
Вінницька	50	55	18,0	19,4	304,6	498,5	1,6	2,3
Волинська	29	23	12,9	10,5	164,4	287,0	1,7	3,0
Дніпропетровська	78	84	10,7	11,9	1692,4	3813,0	0,8	1,9
Донецька	91	85	11,8	10,5	4975,0	6130,8	2,2	3,0
Житомирська	54	57	16,5	17,5	751,2	829,3	5,1	5,5
Закарпатська	18	15	8,5	6,9	1052,5	1363,9	13,4	15,5
Запорізька	115	115	29,8	28,8	1671,6	1671,1	2,2	2,3
Івано-Франківська	89	87	20,5	21,4	1707,9	881,6	7,5	4,3
Київська	44	68	9,0	13,5	635,5	831,4	1,7	2,4
Кіровоградська	46	46	17,4	18,3	294,2	803,8	2,8	6,4
Луганська	64	61	13,0	11,2	2786,8	1416,9	3,4	2,1
Львівська	101	116	13,4	16,6	658,1	849,5	2,1	3,0
Миколаївська	114	81	29,8	24,9	202,9	639,2	0,9	3,0
Одеська	83	69	22,3	17,6	887,6	916,8	3,6	3,6
Полтавська	29	33	8,3	8,1	8227,8	3999,6	14,4	6,5
Рівненська	36	39	14,6	14,9	83,9	111,9	0,6	0,8
Сумська	41	32	18,6	14,0	2211,1	2328,8	10,6	10,4
Тернопільська	50	36	22,3	17,1	491,5	155,4	7,4	2,6
Харківська	168	182	22,1	23,2	2878,0	2972,3	4,8	4,8
Херсонська	53	48	26,1	23,6	564,8	406,3	5,6	4,0
Хмельницька	78	58	22,5	18,2	360,5	263,2	2,3	1,6
Черкаська	50	47	16,1	15,0	346,5	566,9	1,2	2,0
Чернівецька	37	30	18,4	16,5	132,2	99,9	3,5	2,6
Чернігівська	43	45	20,4	20,7	190,2	147,9	1,4	1,1
м. Київ	130	142	26,1	25,6	2343,0	3178,4	4,4	4,4
м. Севастополь	13	11	16,9	11,3	24,5	7,1	0,6	0,2

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Таблиця 4. Впровадження інновацій на промислових підприємствах, проаналізовано автором на основі [5]

	2013 р.	2014 р.
Впроваджено:		
інноваційних видів продукції, найменувань	3403	3138
з них машин, устаткування, приладів, апаратів тощо	942	809
нових технологічних процесів	2188	1576
з них маловідходних, ресурсозберігаючих	554	502
Придбано нових технологій	739	651
Реалізовано інноваційної продукції, млрд. грн.	36,2	35,9

приємства експортували. Слід зазначити, що більшість підприємств у звітному періоді (86,0%) реалізовували продукцію, яка була новою виключно для підприємства. Її обсяг склав 23,5 млрд. грн., 40,4% якої 271 підприємство реалізувало за межі України [5].

Упродовж 2015 р. наукові та науково-технічні роботи в 999 організаціях виконували 109,6 тис. працівників (без урахування сумісників).

Майже половину дослідників становили жінки (45,8%). Вищою за середню була питома вага жінок-дослідників у галузях психологічних наук (77,6%), педагогічних (73,3%), філологічних (72,6%), фармацевтичних (70,5%), мистецтвознавства (69,8%), історичних (68,4%), медичних наук (65,5%). Нижчою за середню – у галузі фізико-математичних наук (27,7%), технічних (37,0%), філософських (40,9%), національної безпеки (41,9%) та політичних наук (42,9%) [5].

Частка фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт за рахунок державного бюджету становила 37,6%.

За попередніми розрахунками питома вага загального обсягу витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт у ВВП становила 0,68%, у т. ч. за рахунок коштів державного бюджету – 0,26%.

Основними виконавцями фундаментальних і прикладних досліджень були організації державного сектору (відповідно 90,4% і 62,5% обсягу цих робіт), науково-технічних розробок і науково-технічних послуг – організації підприємницького сектору (відповідно 93% і 78,4%) [5].

У 2013 р. інноваційною діяльністю в промисловості займалися 1758 підприємств, або 17,4% обстежених промислових підприємств; у 2011 р. – 1679 підприємств, або 16,2%. На технологічні інновації 1362 підприємства витратили 11,5

Таблиця 5. Кількість працівників наукових організацій у 2015 р. за категоріями персоналу, розраховано автором на основі [5]

	Кількість працівників	У % до загальної кількості	Із загальної кількості працівників – жінки,	У % до загальної кількості жінок
Усього	109636	100,0	53516	100,0
дослідники	58695	53,5	26890	50,2
техніки	10709	9,8	x	X
допоміжний персонал	20128	18,4	x	X
інші	20104	18,3	x	X
Мають науковий ступінь				
доктора наук	4260	3,9	1068	2,0
кандидата наук	14804	13,5	6561	12,3

Таблиця 6. Загальний обсяг витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт власними силами організацій у 2015 р., структуровано автором на основі [5]

	Обсяг витрат, млн. грн.	У % до загального обсягу витрат
Усього	10691,0	100,0
витрати на оплату праці	5015,0	46,9
відрахування на соціальні заходи	1681,6	15,8
матеріальні витрати	2717,2	25,4
капітальні витрати	237,9	2,2
інші витрати	1039,3	9,7

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зони проведення антитерористичної операції.

Таблиця 7. Обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами організацій у 2015 р, за секторами діяльності, структуровано автором на основі [5]

	Обсяг робіт, млн. грн.	У тому числі			
		фундаментальні дослідження	прикладні дослідження	науково-технічні розробки	науково-технічні послуги
Усього:	11251,2	2475,2	1910,2	5611,9	1253,9
державний сектор	3950,2	2237,8	1194,6	302,4	215,4
підприємницький сектор	6698,3	45,1	453,0	5216,9	983,3
сектор вищої освіти	602,7	192,3	262,6	92,6	55,2

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

млрд. грн. (у 2012 р. – 1348 підприємств і 14,3 млрд. грн.). Близько 70% коштів було витрачено на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, 19,1% склали витрати на навчання та підготовку персоналу, розробку та запровадження нових або значно вдосконалених продуктів та процесів ринкове впровадження інновацій та інші роботи, пов'язані зі створенням та впровадженням інновацій, 8,4% – на виконання внутрішніх і 2,0% – на придбання зовнішніх науково-дослідних розробок, а також 0,4% – на придбання інших зовнішніх знань. У 2013 р. основним джерелом фінансування витрат на інновації були власні кошти підприємств – 63,9% загального обсягу витрат (проти 52,9% у 2012 р.). Частка кредитів складала 21,0% для 67 підприємств: 27 підприємств із держбюджету і 28 з місцевих бюджетів, загальна частка цих коштів становила 2,2% (1,1%) [5].

Збільшилась частка коштів іноземних та вітчизняних інвесторів – з 0,4% і 0,3% до 8,7% і 1,3% відповідно. Кількість підприємств, що ними фінансувалися, також збільшилася з 11 і 14 до 15 і 19 відповідно. Впровадженням інновацій займалось 1371 підприємство (78,0% інноваційно активних або 13,6% обстежених промислових), що на 3,3% більше, ніж у 2011 р. У 2012 р. впроваджено 3403 найменування інноваційної продукції (з них 942 – нові види машин, устаткування, прилади, апарати тощо) 704 підприємствами. Нову виключно для ринку продукцію (672 найменування) впровадили 166 підприємств [5].

Інноваційні процеси у звітному періоді впровадили 703 підприємства, з яких 598 – імплементували нові або вдосконалені методи обробки та виробництва продукції (технологічні процеси). Їх кількість становила 2188 процесів, у т.ч. маловідходних, ресурсозберігаючих – 554. Організаційні інновації здійснювали 147 підприємств. Нові маркетингові концепції (стратегії) у звітному періоді впровадили 178 підприємств. У 2012 р. 1037 підприємств реалізували інноваційної продукції на 36,2 млрд. грн., або 3,3% загального обсягу реалізованої промислової продукції (у 2012 р. відповідно 42,4 млрд. грн. і 3,8%). Реалізацію продукції за межі України здійснювали 332 підприємства, обсяг якої склав 36,9% від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції, у т.ч. в країні СНД – 24,7% [5].

Майже кожне четверте підприємство реалізувало продукцію, що була новою для ринку. Обсяг такої продукції становив 14,5 млрд. грн., більш ніж половину якої (52,4%) поставили на експорт 105 підприємств. Слід зазначити, що більшість підприємств у звітному періоді (85,7%) реалізували продукцію, яка була новою виключно для підприємства. Її обсяг становив 21,6 млрд. грн., 26,6% якої реалізували за межі України 260 підприємств. З метою здійснення нововведень 209 підприємств придбали 739 нових технологій, з яких 168 – за межами України (у 2012 р. – 872 і 200 технологій відповідно). Із загальної кількості технологій 402 придбано з устаткуванням, з яких 139 – за межами України; 201 – як результат досліджень і розробок (11); 59 – за договорами на придбання прав на патенти, ліцензіями на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей (3); 36 – за угодами на придбання технологій та ноу-хау (10); 26 – разом з цілеспрямованим прийомом на роботу кваліфікованих фахівців (2) [5].

Упродовж останніх трьох років інноваційною діяльністю в промисловості займалося 2341 підприємство, або 23,2% обстежених (протягом 2009–2011 рр. – 1973 підприємства і 18,6%). Машини, обладнання та програмне забезпечення придбали 1826 підприємств (1500); навчанням та підготовкою персоналу для розробки та впровадження нових або суттєво вдосконалених продуктів та процесів займалися 524 підприємства (453); витратили кошти на внутрішні НДР – 346 (377) та НДР, виконані іншими підприємствами (зовнішні) – 223 (229); придбали зовнішні знання – 192 (201); діяльністю з ринкового запровадження інновацій займалися 190 підприємств (205); іншими видами діяльності для запровадження нових або суттєво вдосконалених продуктів та процесів – 390 підприємств (394). У цей період впровадженням інновацій займалось 1751 підприємство (17,4% серед обстежених промислових і 74,8% серед інноваційно активних підприємств протягом останніх трьох років) [7, 5].

Інноваційну продукцію впровадили 1185 підприємств, з яких 303 – нову для ринку і 1017 – нову лише для підприємства; інноваційні процеси – 1256 підприємств, з яких 1099 – нові або вдосконалені методи обробки чи виробництва продукції, 187 – нові або вдосконалені методи логістики, доставки чи розповсюдження продукції та 330 – нову або вдосконалену діяльність із підтримки процесів, зокрема системи, матеріального обслуговування, операцій щодо закупівель, обліку та розрахунків; з метою задоволення потреб споживачів, а також збільшення обсягів продажу; 314 підприємств застосовували маркетингові інновації; 314 підприємств підвищували ефективність своєї діяльності шляхом впровадження організаційних інновацій [5].

Висновки

Отже, стан інноваційної діяльності в Україні характеризується:

- недостатніми обсягами реалізованої інноваційної продукції. Зменшення питомої ваги реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції стало наслідком дії низки системних зовнішніх та внутрішніх чинників, а також факторів, що сформувались в період фінансової кризи та продовжили свій негативний вплив у посткризовий період.

- низьким рівнем інноваційної активності промислових підприємств. За часткою підприємств, що займалися інноваціями, Україна значно поступається розвиненим країнам [7].

- низьким рівнем підприємницької активності в інноваційній сфері малого та середнього бізнесу, який є найбільш масовою, динамічною та гнучкою формою організації підприємств, рушієм економічного зростання в найбільш економічно розвинутих країнах світу. На жаль, в Україні малий інноваційний бізнес не виконує цієї функції (лише 6% малих та 16% середніх промислових підприємств в Україні є інноваційно активними, тоді як, наприклад, у Польщі таких підприємств – понад 30%) [7].

Відтак, основною проблемою інноваційної сфери залишається низька сприйнятливість підприємницького сектора до інновацій, що обмежує зростання продуктивності праці, зниження енергоємності виробництва, не створює підґрунтя для модернізації та структурної перебудови економіки, не за-

безпечує її якісного оновлення. Зміна динаміки економічного зростання без впровадження у промислове виробництво нових високих технологій призводить до зростання енерго- та ресурсовитратності виробництва, зниження конкурентоспроможності економіки, перетворення України на аутсайдера світового економічного розвитку [5].

Наведена характеристика стану інноваційного розвитку підприємництва свідчить про існування широкого кола гострих проблем, подолання яких неможливе без ретельного визначення тих потенційних можливостей, які присутні в національній економіці і які мають стати опорними точками для переходу України на інноваційну модель розвитку. Найважливішими з них є:

- наявність потужного промислового потенціалу, який забезпечує майже половину випуску товарів і послуг, понад 90% товарного експорту країни;
- зростання загальної тенденції до відновлення і збільшення обсягів промислового виробництва, особливо машинобудування;
- наявність наукових і виробничих досягнень світового рівня: ракетно-космічних технологій, літакобудування, матеріалознавства, виробництва штучних матеріалів тощо;
- наявність в Україні людського капіталу світового рівня;
- багаті та диверсифіковані природні ресурси, включаючи мінеральні, земельні, водні, енергетичні та інші;

– вигідне географічне розташування для транзиту ресурсів і товарів [6].

Список використаних джерел

1. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення : [моногр.] / О. І. Амоша, В. П. Антонюк, А. І. Землянкін та ін. ; [НАН України, Ін-т економіки промисловості]. — Донецьк, 2007. — 328 с.
2. Будкін В. Інноваційна модель розвитку національних економік : [Текст] / В. Будкін // Економіка України. — 2010. — № 6. — С. 67–78.
3. Ганущак–Єфіменко Л. М. Шляхи реалізації стратегічного підходу в управлінні інноваціями : [Текст] / Л. М. Ганущак–Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. — 2010. — № 11. — С. 111–120.
4. Геєць В. М. Інновативно-інноваційний шлях розвитку – модернізаційний проект розвитку української економіки і суспільства початку XXI століття : [Текст] / В. М. Геєць // Банківська справа. — 2003. — № 4. — С. 3–32.
5. Державна служба статистики України : [Електроний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Український вибір економіки знань : [Текст] / [за ред. акад. НАН України В. М. Гейця]. — К. : Основа, 2006. — 592 с.
7. Промисловість України у 2007–2010 роках : [стат. збір.] / [за ред. Л. М. Овденко]. — К. : Державна служба статистики України, 2011. — 306 с.

УДК 339.166:339.13:658.155

Т.В. ГУШТАН,

асистент кафедри товарознавства та комерційної діяльності

Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

Сутність управління асортиментом в діяльності торговельного підприємства

У статті розглянуто сутність управління асортиментом в діяльності торговельних мереж. Визначено, що асортимент є одним з вихідних і найважливіших пунктів здійснення ефективної діяльності підприємства, і вміла та розумна його робота є однією із запорок успіху. Запропоновано класифікацію товарів за їх характеристиками, частотою попиту на товари, стабільністю і характером попиту, що пред'являється з боку споживачів. Сформульовано завдання формування товарного асортименту, яке полягає у тому, щоб запропонувати потенційним покупцям можливість задоволення різних груп потреб (або декілька варіантів задоволення однієї потреби) в одному місці, у одного торговця. Наведені заходи щодо ефективного управління товарним асортиментом підприємства.

Ключові слова: товарний асортимент, підприємство, рентабельність, товар, планування, фінанси, постачальник, попит, споживач, ринок.

Т.В. ГУШТАН,

асистент кафедри товарознавства та комерційної діяльності

Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

Сущность управления ассортиментом в деятельности торгового предприятия

В статье рассмотрена сущность управления ассортиментом в деятельности торговых сетей. Определено, что ассортимент является одним из исходных и важнейших пунктов осуществления эффективной деятельности предприятия, и умелая и умная его разработка является одним из залогов успеха. Предложена классификация товаров по их характеристикам, частотой спроса на товары, стабильностью и характером спроса, предъявляемого со стороны потребителей. Сформулирована задача формирования товарного ассортимента, которая заключается в том, чтобы предложить потенциальным покупателям возможность удовлетворения различных групп потребностей (или несколько вариантов удовлетворения одной потребности) в одном месте, в одного торговца. Приведены меры по эффективному управлению товарным ассортиментом предприятия.

Ключевые слова: товарный ассортимент, предприятие, рентабельность, товар, планирование, финансы, поставщик, спрос, потребитель, рынок.